EBÛ BEKR ZÜBEYDÎ

Hadîs ve nahiv âlimlerinden. İsmi, Muhammed bin el-Hasen bin Abdullah bin Müzhic ez-Zübeydî olarak tanınmıştır. Nahiv ilminde bilgisi çok fazlaydı. Peygamberimizin hayatını anlatan siyer ve târih ilimleri ile, fen ilimlerinde büyük bir âlimdi. İlminin çokluğunu gösteren eserleri mevcûttur. Aslen Humusludur. Bu şehrin ordusunun askerlerindendir. Humus Şam'a bağlı bir yerleşim yeriydi. O zamanki Savaşlar sebebiyle Humus'tan ayrılıp Endülüs'ün Kurtuba şehrine gidip yerleşti. 379 (m. 989) senesinde İşbiliye'de vefât etti. Aynı gün öğle namazından sonra, oğlu Ahmed tarafından cenâze namazı kıldırılarak defn edildi (radıyallahü anh). Vefât ettiği zaman 63 yaşındaydı.

Ebû Bekr ez-Zübeydî, zamanının en meşhûr hadîs, târih, edebiyat ve nahiv âlimlerindendir. Fen bilgilerini de çok iyi öğrenmişti. Bu sahada kıymetli kitaplar yazmıştır. Hadîs ilmini; Kâsım bin Esbag, Sa'îd bin Fehlûn ve Ahmed İbn-i Sa'îd bin Hüzmî'den öğrendi.

Endülüs emîri olan Hakem el-Müstenser-billah kendisinden sonra tahta gegecek olan oğlu veliahd Hişâmül-Müeyyid-billah'ın yetiştirilmesi için, Ebû Bekr ez-Zübeydî'yi vazîfelendirdi. Ebû Bekr ez-Zübeydî, veliahd Hişâm'a fen ilimlerini ve Arap dili gramerinin inceliklerini öğretti. Emîr tarafından İspanya'nın şimdiki Sevilla şehri olan İşbiliye'ye kadı ta'yin edildi. Orada ayrıca emniyet görevinde de bulundu.

Nahiv ilminde çok kıymetli eserleri vardır. Bunlardan başlıcaları şunlardır:

1. El-Vâdıh: Arapçanın gramer kaidelerini ihtivâ eden kıymetli bir eserdir.

2. El-Ebniyye: Arapçanın nahiv bilgilerini öğretmektedir.

3. Muhtasaru kitâb-il-ayn

4. Tabakât-ün-nehviyyîn ve'l-lügaviyyîn bi'ş-şarkı vel-Endülüs: Nahiv ve lügat âlimlerinden Şark'ta ve Endülüs'te, Ebû Esyed ed-Düelî zamanından, kendi hocası olan Ebû Abdullah-ı Nahvî'ye kadar yetişenlerin, hayatları hakkında geniş vermektedir.

5. Lahn-ün-nahv

6. Hetkü sütûr-il-mülhidîn

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Vefeyât-ül-a'yân cild-4, sh. 372, 374

2) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 94, 95

3) Bugyet-ül-vuât cild-1, sh. 84

4) Mu'cem-ül-müellifîn cild-9, sh. 198

5) Dîbâc-ül-müzehheb sh. 263, 264